

HÀ NỘI TRONG MÔ HÌNH CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG HAI CẤP VÀ YÊU CẦU ĐỔI MỚI QUẢN TRỊ

✍️ ThS. Nguyễn Hà Linh

● **TÓM TẮT:** Bài viết tập trung phân tích lý luận và thực tiễn quá trình triển khai mô hình chính quyền địa phương hai cấp (cấp tỉnh/thành phố trực thuộc trung ương và cấp xã/phường) tại Thủ đô Hà Nội, chính thức vận hành thống nhất từ ngày 01/7/2025. Việc loại bỏ cấp hành chính trung gian (quận, huyện, thị xã) đã giúp Hà Nội tinh gọn triệt để bộ máy hành chính khi giảm từ 526 xã, phường, thị trấn xuống còn 126 đơn vị. Nghiên cứu đánh giá những kết quả đạt được sau 01 năm thực hiện, bao gồm việc rút ngắn khoảng cách giữa chính quyền với người dân, đẩy mạnh phân cấp phân quyền và thúc đẩy hạ tầng số. Đồng thời, bài viết chỉ rõ những “điểm nghẽn” về thể chế, sự tương thích của hệ thống dữ liệu liên thông và áp lực lên năng lực thực thi của cán bộ cơ sở. Từ đó, tác giả đề xuất nhóm giải pháp nhằm đổi mới phương thức quản trị công hiện đại, chuyển tư duy từ quản lý hành chính sang quản trị kiến tạo dựa trên dữ liệu số và trí tuệ nhân tạo (AI) đáp ứng yêu cầu bứt phá của Thủ đô trong kỷ nguyên mới.

● **Từ khóa:** Chính quyền địa phương hai cấp; Quản trị địa phương; Tinh gọn bộ máy; Phân cấp phân quyền; Hà Nội; Đổi mới quản trị.

● **ABSTRACT:** This article analyzes both the theoretical foundations and the practical implementation of the two-tier local government model comprising the provincial/centrally governed municipal level and the commune/ward level in Hanoi, which officially came into unified operation on 1 July 2025. The abolition of the intermediate administrative level (districts, urban districts, and towns) has enabled Hanoi to substantially streamline its administrative apparatus by reducing the number of commune-level administrative units from 526 communes, wards, and townships to 126. The study evaluates the achievements attained after one year of implementation, including strengthening the connection between local government and citizens, advancing decentralization and delegation of authority, and accelerating the development of digital infrastructure. At the same time, the article identifies several institutional bottlenecks, particularly those related to the interoperability of integrated data systems and the increasing pressure on the implementation capacity of grassroots officials. Based on these findings, the author proposes a set of policy recommendations aimed at fostering innovation in modern public governance by shifting from a traditional administrative management approach to development-oriented, data-driven governance supported by digital technologies and artificial intelligence (AI), thereby meeting Hanoi's requirements for breakthrough development in the new era.

● **Keywords:** Two-tier local government; Local governance; Administrative streamlining; Decentralization and delegation of authority; Hanoi; Governance innovation.

Ngày nhận bài: 22/6/2026 - Ngày bình duyệt: 03/7/2026 - Ngày duyệt đăng: 09/7/2026

ĐẶT VẤN ĐỀ

Thủ đô Hà Nội - trung tâm chính trị - hành chính quốc gia, trung tâm lớn về văn hóa, khoa học, giáo dục, kinh tế và giao dịch quốc tế - đang đứng trước những thách thức phát triển chưa từng có dưới áp lực của quá trình đô thị hóa và gia tăng dân số cơ học. Để giải quyết các điểm nghẽn về hạ tầng, môi trường và quản lý xã hội, việc đổi mới thể chế hành chính, trọng tâm là tổ chức mô hình chính quyền địa phương (CQDP) phù hợp với đặc thù đô thị, trở thành một đòi hỏi khách quan và cấp bách.

Nghị quyết số 15-NQ/TW ngày 05/05/2022 của Bộ Chính trị về phương hướng, nhiệm vụ phát triển Thủ đô Hà Nội đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 đã định hướng rõ ràng về việc hoàn thiện tổ chức bộ máy CQDP tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả. Việc Hà Nội thực hiện vận hành chính thức mô hình CQDP hai cấp tại khu vực đô thị không chỉ là một bước đột phá về mặt thể chế mà còn là cơ sở để chuyển đổi phương thức quản trị từ “chính quyền quản lý” sang “chính quyền quản trị đô thị hiện đại”.

Bài viết này tập trung phân tích sâu sắc cơ sở lý luận, thực tiễn của mô hình CQDP hai cấp tại Hà Nội, đánh giá các kết quả và nút thắt từ việc thực hiện thí điểm không tổ chức Hội đồng nhân dân (HĐND) phường, từ đó đề xuất các giải pháp mang tính chiến lược nhằm đổi mới quản trị Thủ đô trong giai đoạn mới.

I. TÁI CẤU TRÚC HỆ THỐNG CHÍNH QUYỀN HÀ NỘI TRONG MÔ HÌNH HAI CẤP

Việc triển khai mô hình chính quyền địa phương hai cấp tại Hà Nội không đơn thuần là hoạt động sắp xếp đơn vị hành chính theo hướng tinh gọn đầu mối, quá trình này còn phản ánh sự chuyển đổi sâu sắc trong tư duy quản trị nhà nước, hướng tới xây dựng bộ máy hành chính hiện đại, hiệu lực, hiệu quả và gần dân hơn. Từ góc độ khoa học hành chính, đây là quá trình tái cấu trúc toàn diện

hệ thống chính quyền địa phương, tác động đồng thời đến thiết kế thể chế, phân bổ quyền lực, tổ chức bộ máy và phương thức cung ứng dịch vụ công.

Trên phương diện tổ chức, Hà Nội đã hoàn thành việc sắp xếp từ 526 xã, phường, thị trấn xuống còn 126 xã, phường; đồng thời kết thúc hoạt động của 30 quận, huyện, thị xã theo mô hình tổ chức cũ. Song hành với quá trình này là việc kiện toàn đồng bộ hệ thống tổ chức đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội tại các đơn vị hành chính mới. Hàng nghìn cán bộ lãnh đạo, quản lý được rà soát, bố trí, điều động và luân chuyển nhằm đáp ứng yêu cầu vận hành bộ máy mới. Đặc biệt, việc tổ chức vận hành thử nghiệm trước khi triển khai chính thức đã góp phần hạn chế tối đa những xáo trộn trong quá trình chuyển đổi, bảo đảm hoạt động quản lý nhà nước diễn ra liên tục, không tạo khoảng trống lãnh đạo và không làm gián đoạn việc giải quyết các nhu cầu của người dân, doanh nghiệp.

Trong mô hình truyền thống, cấp quận, huyện vừa thực hiện chức năng quản lý nhà nước theo ngành, lĩnh vực, vừa đóng vai trò là cấp trung gian truyền đạt chủ trương, chính sách và điều phối hoạt động giữa thành phố với cơ sở. Khi tầng nấc trung gian này được tổ chức lại theo mô hình mới, chuỗi ra quyết định được rút ngắn đáng kể, giúp giảm các khâu trung chuyển hành chính, hạn chế tình trạng chồng chéo trách nhiệm và nâng cao tốc độ phản ứng chính sách. Điều này đặc biệt có ý nghĩa đối với một đô thị đặc biệt như Hà Nội, nơi yêu cầu xử lý công việc nhanh chóng, linh hoạt và kịp thời ngày càng trở nên cấp thiết trước tốc độ đô thị hóa và sự gia tăng quy mô dân số.

Nếu như trước đây nhiều nhiệm vụ quản lý tập trung ở cấp trung gian thì hiện nay nguyên tắc tổ chức được chuyển mạnh sang hướng giao quyền cho cấp gần dân nhất, đồng thời gắn với cơ chế kiểm tra, giám sát và trách nhiệm giải trình rõ ràng. Theo đó, Hà Nội đã tiến hành rà soát toàn diện 2.007 nhiệm vụ quản lý nhà nước thuộc 14

lĩnh vực khác nhau nhằm xác định lại thẩm quyền thực hiện của từng cấp chính quyền. Kết quả rà soát cho thấy sau khi thực hiện phân cấp, phân quyền và ủy quyền, cấp xã được giao thực hiện 926 nhiệm vụ quản lý nhà nước. Cùng với đó, 661 thủ tục hành chính được chuyển giao từ cấp thành phố và các sở, ngành xuống cơ sở để trực tiếp giải quyết cho người dân và doanh nghiệp.

Những con số này phản ánh sự thay đổi đáng kể trong cấu trúc quyền lực hành chính ở địa phương. Thay vì duy trì mô hình quản lý theo hướng tập trung hóa, chính quyền Hà Nội đang từng bước chuyển sang mô hình phân quyền có kiểm soát, trong đó cấp cơ sở không chỉ là đơn vị thực thi mà trở thành chủ thể quản trị với phạm vi chức năng và trách nhiệm rộng hơn. Sự thay đổi này làm xuất hiện mô hình “chính quyền cơ sở mở rộng chức năng”, nơi các xã, phường được trao nhiều quyền hạn hơn trong quản lý dân cư, giải quyết thủ tục hành chính, cung ứng dịch vụ công và xử lý các vấn đề phát sinh từ thực tiễn địa phương. Việc phân quyền cũng tạo điều kiện để các quyết định quản lý được đưa ra gần hơn với đối tượng chịu tác động, qua đó nâng cao tính phù hợp và hiệu quả của chính sách.

Dưới góc độ lý luận, những thay đổi trên có nhiều điểm tương đồng với các nguyên lý của lý thuyết Quản trị công mới (New Public Management) nhấn mạnh việc tinh giản bộ máy, giảm các tầng nấc trung gian, tăng cường tính tự chủ của đơn vị thực thi và đề cao trách nhiệm giải trình trong hoạt động công vụ. Việc Hà Nội tái cấu trúc hệ thống chính quyền theo hướng giảm đầu mối quản lý trung gian và trao thêm thẩm quyền cho cấp cơ sở cho thấy sự vận dụng ngày càng rõ nét các nguyên tắc quản trị hiện đại vào điều kiện thực tiễn của Việt Nam. Thay vì tập trung quyền lực hành chính ở các cấp trung gian, mô hình mới hướng tới việc nâng cao năng lực tự quản và khả năng giải quyết công việc ngay tại nơi phát sinh vấn đề.

Bên cạnh đó, từ góc nhìn của lý thuyết quản trị đa cấp (Multi-level Governance),

mô hình chính quyền hai cấp góp phần thiết lập mối quan hệ trực tiếp hơn giữa chính quyền và người dân. Khi khoảng cách thể chế được rút ngắn, các nhu cầu xã hội, phản hồi của người dân và những vấn đề phát sinh trong thực tiễn có điều kiện được truyền tải nhanh hơn tới cơ quan có thẩm quyền. Điều này không chỉ nâng cao hiệu quả quản trị mà còn góp phần củng cố tính minh bạch, tăng cường sự tham gia của người dân vào quá trình quản lý nhà nước và thúc đẩy mô hình quản trị dựa trên sự tương tác thay vì quản lý hành chính thuần túy.

Việc triển khai mô hình chính quyền địa phương hai cấp đã tạo ra bước chuyển quan trọng từ mô hình chính quyền đô thị nhiều tầng nấc sang mô hình chính quyền tinh gọn, linh hoạt và gần dân hơn. Với quy mô, tính chất và tầm ảnh hưởng của mình, Hà Nội đang trở thành một trường hợp điển hình trong cải cách hành chính ở Việt Nam, cung cấp những kinh nghiệm thực tiễn có giá trị cho quá trình hoàn thiện mô hình chính quyền địa phương trong thời kỳ mới.

II. HIỆU QUẢ VẬN HÀNH MÔ HÌNH CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG HAI CẤP TẠI HÀ NỘI

Sau quá trình tái cấu trúc tổ chức bộ máy và thiết lập lại cơ chế phân cấp, phân quyền, mô hình chính quyền địa phương hai cấp tại Hà Nội đã bước đầu chứng minh hiệu quả trên nhiều phương diện, từ hoạt động hành chính - công vụ, tổ chức bộ máy đến quản trị phát triển kinh tế - xã hội và quản trị đô thị hiện đại. Trước hết, hiệu quả dễ nhận thấy nhất của mô hình hai cấp được thể hiện trong lĩnh vực hành chính - công vụ. Việc đẩy mạnh phân cấp, ủy quyền đã góp phần rút ngắn đáng kể khoảng cách giữa cơ quan công quyền với người dân, đồng thời nâng cao hiệu suất giải quyết công việc của bộ máy hành chính. Theo thống kê, từ ngày 1/7/2025 đến ngày 31/1/2026, thành phố đã giải quyết hơn 2,26 triệu hồ sơ hành chính thông qua cơ chế phân cấp, ủy quyền. Tỷ lệ hồ sơ được giải quyết đúng hạn và trước hạn đạt 95,77%, trong khi thời gian xử lý trung

bình giảm từ 3 đến 5 ngày so với trước khi thực hiện mô hình mới.

Từ góc độ khoa học hành chính, những kết quả đạt được phản ánh sự cải thiện rõ rệt về hiệu lực và hiệu quả quản trị của mô hình chính quyền địa phương hai cấp. Trong mô hình hành chính truyền thống, một hồ sơ thường phải trải qua nhiều khâu trung gian từ cấp cơ sở lên cấp huyện, quận trước khi được xem xét, xử lý hoặc phê duyệt, làm kéo dài thời gian giải quyết, gia tăng nguy cơ chông chéo trách nhiệm và phát sinh nhiều chi phí hành chính không cần thiết. Việc chuyển giao nhiều thẩm quyền trực tiếp cho cấp xã, phường đã góp phần rút ngắn chuỗi xử lý công việc, giúp các quyết định hành chính được ban hành nhanh hơn, sát với thực tiễn hơn và giảm đáng kể “độ trễ thể chế” - một trong những nguyên nhân làm suy giảm hiệu quả hoạt động của bộ máy công quyền. Đồng thời, khi người dân và doanh nghiệp có thể giải quyết công việc ngay tại địa phương, chi phí giao dịch hành chính cũng được cắt giảm đáng kể, bao gồm thời gian, công sức, chi phí đi lại, chi phí cơ hội và các nguồn lực khác phải bỏ ra trong quá trình thực hiện thủ tục. Theo cách tiếp cận của kinh tế học thể chế, việc giảm chi phí giao dịch không chỉ nâng cao hiệu quả cung ứng dịch vụ công mà còn góp phần tối ưu hóa phân bổ nguồn lực xã hội, cải thiện môi trường đầu tư kinh doanh và tạo thêm động lực cho phát triển kinh tế - xã hội.

Hiệu quả kinh tế - xã hội của mô hình chính quyền địa phương hai cấp được thể hiện rõ qua những lợi ích định lượng mà cải cách mang lại. Thành phố Hà Nội ước tính việc thực hiện phân cấp, ủy quyền đã giúp tiết kiệm khoảng 63,5 tỷ đồng chi phí xã hội chỉ trong hơn bảy tháng vận hành. Riêng bốn tháng đầu năm 2026, số tiền tiết kiệm tiếp tục đạt trên 37 tỷ đồng.

Từ kinh nghiệm quốc tế cho thấy những cải cách thành công còn tạo ra tác động kinh tế sâu rộng thông qua việc giảm chi phí tuân thủ, giảm thời gian thực hiện thủ tục và nâng

cao tính dự báo của môi trường thể chế. Tại Hà Nội, việc ủy quyền nhiều thủ tục thuộc các lĩnh vực đất đai, xây dựng, đầu tư, đăng ký kinh doanh đã góp phần rút ngắn vòng đời xử lý hồ sơ, giảm thời gian chờ đợi của doanh nghiệp và đẩy nhanh quá trình triển khai các dự án đầu tư. Điều này đặc biệt quan trọng trong bối cảnh cạnh tranh thu hút đầu tư giữa các địa phương ngày càng gia tăng, khi chất lượng thể chế và hiệu quả hành chính trở thành một trong những yếu tố quyết định năng lực cạnh tranh của địa phương. Nói cách khác, hiệu quả của quản trị công có thể lượng hóa thành các giá trị kinh tế cụ thể, tạo nên “giá trị tài chính hóa của cải cách hành chính” là xu hướng đang được nhiều quốc gia theo đuổi nhằm bảo đảm rằng các chính sách cải cách được nâng cao hiệu quả quản lý mà còn trực tiếp đóng góp cho tăng trưởng và phát triển bền vững.

Bên cạnh hiệu quả về hành chính và kinh tế, mô hình hai cấp còn tạo ra những chuyển biến đáng kể trong tổ chức và vận hành bộ máy chính quyền địa phương. Để bảo đảm bộ máy mới hoạt động ổn định ngay từ giai đoạn đầu triển khai, Hội đồng nhân dân thành phố đã ban hành kịp thời 377 nghị quyết chỉ định nhân sự cấp xã. Bộ tài liệu hướng dẫn gồm 22 phụ lục về tổ chức kỳ họp, quy trình hoạt động, cơ chế phối hợp và xử lý nghiệp vụ được xây dựng và phổ biến đồng bộ tới các đơn vị hành chính mới. Việc duy trì các kênh hỗ trợ trực tuyến, hướng dẫn nghiệp vụ thường xuyên và tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong điều hành.

Đặc biệt, xét trong bối cảnh Hà Nội là đô thị đặc biệt với diện tích hơn 3.344 km² và quy mô dân số khoảng 8,9 triệu người, hiệu quả của mô hình hai cấp còn được thể hiện ở khả năng tạo nền tảng cho một phương thức quản trị đô thị hiện đại. Trước đây trọng tâm quản lý chủ yếu dựa trên các quy trình hành chính truyền thống thì hiện nay việc phân cấp mạnh cho cơ sở đang gắn liền với yêu cầu số hóa dữ liệu, liên thông hệ thống thông tin và ứng dụng công nghệ trong quản lý. Điều này mở ra khả năng chuyển

đổi từ mô hình quản lý hành chính sang mô hình quản trị dựa trên dữ liệu.

Một hệ thống dữ liệu đầy đủ, được cập nhật và kết nối liên thông sẽ giúp chính quyền dự báo tốt hơn các vấn đề xã hội, tối ưu hóa quá trình phân bổ nguồn lực và nâng cao chất lượng quyết định chính sách. Việc vận hành mô hình chính quyền địa phương hai cấp gắn với chuyển đổi số cho thấy Hà Nội đang từng bước tiếp cận mô hình “quản trị dựa trên dữ liệu” (data-driven governance), trong đó các quyết định quản lý không chỉ dựa trên kinh nghiệm hành chính mà được hỗ trợ bởi dữ liệu thời gian thực và các công cụ phân tích hiện đại. Xu hướng này đang trở thành điều tất yếu của các đô thị lớn trên thế giới trong bối cảnh cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đang làm thay đổi sâu sắc phương thức quản trị nhà nước.

III. MÔ HÌNH CHÍNH QUYỀN CƠ SỞ - NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP TỪ THỰC TIỄN HÀ NỘI

Thực tiễn triển khai mô hình chính quyền địa phương hai cấp tại Hà Nội cho thấy nhiều địa phương đã chủ động đổi mới phương thức quản trị, phát huy tính tự chủ của chính quyền cơ sở và hình thành các mô hình phục vụ mang tính sáng tạo. Xã Minh Châu và phường Xuân Phương là hai trường hợp tiêu biểu, phản ánh những hướng tiếp cận khác nhau nhưng cùng hướng tới mục tiêu xây dựng nền hành chính phục vụ, lấy người dân làm trung tâm của quá trình phát triển.

Tại xã Minh Châu, mô hình chính quyền địa phương hai cấp đã tạo điều kiện để chính quyền cơ sở chủ động hơn trong việc hoạch định và triển khai các chính sách phục vụ cộng đồng. Điểm nhấn nổi bật nhất là việc địa phương xây dựng mô hình an sinh xã hội và chăm sóc sức khỏe mang tính toàn diện. Minh Châu trở thành xã đầu tiên trong cả nước tổ chức khám sức khỏe cho toàn bộ người dân và hoàn thành việc lập hồ sơ sức khỏe điện tử cho 100% dân số trên địa bàn. Cùng với đó, địa phương đã dành gần 4 tỷ đồng để hỗ trợ các đối tượng chính sách, hộ

gia đình có hoàn cảnh khó khăn và triển khai nhiều chương trình bảo đảm an sinh xã hội. Chính sách miễn phí tiền phà cho toàn bộ học sinh trung học phổ thông là một ví dụ cho thấy sự quan tâm trực tiếp của chính quyền đối với các nhu cầu thiết yếu của người dân. Những chính sách này phản ánh sự chuyển đổi từ tư duy quản lý dân cư theo chức năng hành chính sang tư duy chăm sóc toàn diện cư dân, trong đó người dân không chỉ là đối tượng quản lý mà trở thành trung tâm của mọi hoạt động quản trị.

Bên cạnh lĩnh vực an sinh xã hội, Minh Châu còn cho thấy khả năng phát huy tính chủ động của chính quyền cơ sở trong thúc đẩy phát triển kinh tế địa phương. Việc đưa tuyến xe buýt 20ATC vào hoạt động đã góp phần giải quyết bài toán kết nối giao thông, tạo điều kiện thuận lợi cho người dân đi lại, học tập, lao động và giao thương. Đối với một địa bàn từng chịu nhiều hạn chế về khả năng kết nối, đây là bước chuyển có ý nghĩa quan trọng, giúp thu hẹp khoảng cách phát triển giữa khu vực trung tâm với vùng ven và tạo điều kiện để địa phương tham gia sâu hơn vào các hoạt động kinh tế của Thủ đô.

Đáng chú ý, việc cải tạo khu vực chợ Minh Châu kết hợp với điểm trung chuyển xe buýt đã hình thành không gian thương mại – dịch vụ mới, đồng thời phát triển mô hình chợ đêm phục vụ khách du lịch. Sự thay đổi này không chỉ tạo thêm cơ hội việc làm, gia tăng nguồn thu nhập cho người dân mà còn mở ra hướng phát triển kinh tế đêm vốn là lĩnh vực đang được nhiều đô thị quan tâm nhằm khai thác hiệu quả các nguồn lực địa phương.

Một trong những sáng kiến đáng chú ý nhất tại Minh Châu là mô hình “Chính quyền 2 phục vụ”. Ngoài thời gian làm việc tại trụ sở vào ban ngày, cán bộ, công chức còn trực tiếp đến các khu dân cư, hộ gia đình vào buổi tối để hỗ trợ giải quyết thủ tục hành chính, tiếp nhận phản ánh, kiến nghị và nắm bắt tình hình thực tiễn. Đây là cách làm mang tính đột phá bởi nó thay đổi phương thức tiếp cận truyền thống giữa chính quyền với

người dân. Thay vì chờ người dân đến cơ quan hành chính, chính quyền chủ động tìm đến người dân, qua đó giảm các khâu trung gian, tăng khả năng tiếp cận dịch vụ công và nâng cao hiệu quả giải quyết công việc. Mô hình này thể hiện rõ triết lý “gần dân, sát dân, vì dân”, đồng thời phản ánh tinh thần phục vụ ngày càng rõ nét trong hoạt động của chính quyền cơ sở.

Phường Xuân Phương đại diện cho xu hướng đổi mới quản trị trong môi trường đô thị hiện đại. Tại đây, quá trình triển khai mô hình chính quyền địa phương hai cấp được gắn với cải cách hành chính và chuyển đổi số. Nhiều thủ tục hành chính được rà soát, đơn giản hóa và thực hiện trên môi trường điện tử, góp phần rút ngắn thời gian giải quyết hồ sơ, nâng cao tính công khai, minh bạch và giảm chi phí thực hiện thủ tục cho người dân, doanh nghiệp. Chính quyền địa phương chú trọng tăng cường các hoạt động đối thoại, tiếp nhận và giải quyết kiến nghị từ cơ sở. Cách tiếp cận này phản ánh sự chuyển dịch từ mô hình quản lý hành chính truyền thống sang mô hình quản trị dựa trên tương tác và sự tham gia của người dân. Người dân không chỉ là đối tượng thụ hưởng chính sách mà còn trở thành chủ thể tham gia vào quá trình phản biện, giám sát và đồng hành cùng chính quyền trong giải quyết các vấn đề của địa phương. Cùng với việc đẩy mạnh số hóa quy trình, ứng dụng công nghệ thông tin và cung cấp dịch vụ công trực tuyến, Xuân Phương đang từng bước hình thành mô hình chính quyền đô thị hiện đại ở cấp phường, đáp ứng yêu cầu quản trị trong bối cảnh chuyển đổi số và đô thị hóa ngày càng sâu rộng.

Nếu Minh Châu nổi bật với cách tiếp cận lấy an sinh xã hội và chất lượng cuộc sống của người dân làm trung tâm, thì Xuân Phương thể hiện xu hướng quản trị đô thị hiện đại dựa trên tương tác xã hội và nền tảng số. Những kinh nghiệm thực tiễn này cho thấy khi được trao quyền phù hợp và có cơ chế vận hành linh hoạt, chính quyền cơ sở hoàn toàn có khả năng trở thành chủ thể sáng

tạo trong quản trị địa phương, góp phần hiện thực hóa mục tiêu xây dựng nền hành chính hiện đại, hiệu quả và phục vụ nhân dân.

IV. ĐỀ XUẤT CÁC GIẢI PHÁP CHIẾN LƯỢC ĐỂ HÀ NỘI VẬN HÀNH HIỆU QUẢ MÔ HÌNH CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG HAI CẤP

Để hiện thực hóa các yêu cầu đổi mới quản trị trong mô hình CQĐP hai cấp, thành phố Hà Nội cần triển khai đồng bộ nhóm giải pháp chiến lược mang tính đột phá sau:

Nhóm giải pháp hoàn thiện thể chế hành chính và lập pháp: Cần tận dụng tối đa các cơ chế đặc thù, vượt trội mà Luật Thủ đô đem lại để cụ thể hóa bằng các văn bản quy phạm pháp luật của HĐND Thành phố. Cần ban hành cơ chế cho phép Hà Nội được chủ động quyết định biên chế công chức, viên chức căn cứ vào quy mô dân số, tốc độ phát triển kinh tế và đặc điểm địa bàn, phá vỡ mức trần biên chế cứng nhắc chung của cả nước. Ban hành Bộ chuẩn hóa, quy định rõ UBND phường được làm gì, không được làm gì, các nguồn lực tài chính tương ứng đi kèm để thực thi nhiệm vụ ủy quyền. Tránh tình trạng giao việc nhưng giữ lại kinh phí hoặc giao việc vượt quá năng lực pháp lý của cấp phường.

Nhóm giải pháp cơ cấu lại tổ chức bộ máy và nguồn nhân lực: Xác định định biên công chức phường theo quy mô dân số và độ phức tạp - Không áp dụng chính sách cào bằng biên chế. Cần phân loại phường thành các hạng đặc biệt (trên 50.000 dân), hạng 1, hạng 2 để phân bổ số lượng công chức tương xứng. Cùng với đó, tổ chức đào tạo và tái đào tạo kỹ năng quản trị đô thị hiện đại, kỹ năng phân tích dữ liệu, xử lý khủng hoảng truyền thông cho đội ngũ Chủ tịch, Phó Chủ tịch và công chức chuyên môn cấp phường. Thiết lập cơ chế luân chuyển định kỳ công chức giữa các phòng chuyên môn thuộc quận với UBND các phường để vừa rèn luyện thực tiễn, vừa phòng ngừa nguy cơ khép kín, hình thành nhóm lợi ích tại địa bàn cơ sở.

Nhóm giải pháp đổi mới cơ chế tài chính - ngân sách: Giao quyền tự chủ tài chính cao hơn cho chính quyền xã/phường. Thực hiện khoán trọn gói quỹ lương và chi hoạt động thường xuyên cho UBND các phường dựa trên kết quả đầu ra (chất lượng phục vụ, tỷ lệ hài lòng của người dân) chứ không dựa trên số lượng đầu mối cán bộ. Cho phép các phường được giữ lại tỷ lệ điều tiết ngân sách hợp lý từ nguồn thu tiền sử dụng đất, thuế sản xuất kinh doanh trên địa bàn để chủ động tái đầu tư vào hệ thống hạ tầng kỹ thuật, giảm bớt sự phụ thuộc vào việc cấp phát ngân sách từ Thành phố.

Nhóm giải pháp xây dựng cơ sở hạ tầng công nghệ và quản trị số: Đầu tư mạnh mẽ xây dựng một nền tảng số hóa duy nhất toàn thành phố. Tất cả các dịch vụ công trực tuyến thuộc thẩm quyền của phường, quận, thành phố phải được tích hợp trên giao diện một cửa điện tử quốc gia hợp nhất. Nên phát triển hệ thống lắng nghe mạng xã hội và phản hồi của công dân nhằm giúp chính quyền Thành phố chủ động nắm bắt các xu hướng dư luận, các điểm nóng bức xúc về ngập lụt, rác thải, ô nhiễm tiếng ồn tại từng khu dân cư để kịp thời chỉ đạo cấp cơ sở xử lý trước khi trở thành các cuộc khủng hoảng khiếu kiện.

KẾT LUẬN

Việc triển khai mô hình chính quyền địa phương hai cấp tại Hà Nội đánh dấu một bước chuyển quan trọng trong tiến trình đổi mới tổ chức bộ máy và hiện đại hóa nền quản trị địa phương. Thông qua

việc tinh gọn đầu mối, giảm tầng nấc trung gian và đẩy mạnh phân cấp, phân quyền, Hà Nội đang từng bước xây dựng mô hình quản trị phù hợp với yêu cầu phát triển của một đô thị đặc biệt trong bối cảnh chuyển đổi số và hội nhập sâu rộng.

Từ thực tiễn vận hành, mô hình chính quyền hai cấp đã tạo ra những chuyển biến tích cực trên nhiều phương diện. Hiệu quả giải quyết thủ tục hành chính được nâng lên, thời gian xử lý công việc được rút ngắn, chi phí xã hội được tiết giảm, trong khi mức độ hài lòng của người dân và doanh nghiệp ngày càng được cải thiện. Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin, mở rộng dịch vụ công trực tuyến và thúc đẩy số hóa dữ liệu quản lý đã góp phần nâng cao tính công khai, minh bạch trong hoạt động công vụ.

Ở góc độ lý luận, những thay đổi đang diễn ra tại Hà Nội phản ánh xu hướng chuyển dịch từ mô hình “chính quyền quản lý” sang “chính quyền phục vụ”, từ phương thức điều hành hành chính truyền thống sang mô hình quản trị dựa trên dữ liệu, công nghệ và sự tương tác với người dân. Để quá trình chuyển đổi này phát huy hiệu quả bền vững, Hà Nội cần tiếp tục hoàn thiện thể chế phân quyền, nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ cơ sở, phát triển hạ tầng dữ liệu đồng bộ và đẩy mạnh xây dựng đô thị thông minh. Đây sẽ là những yếu tố quyết định để mô hình chính quyền địa phương hai cấp tiếp tục khẳng định giá trị và đóng góp vào mục tiêu phát triển Thủ đô theo hướng hiện đại, văn minh và bền vững./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội (2026): *Báo cáo sơ kết 01 năm vận hành bộ máy của hệ thống chính trị và chính quyền địa phương 2 cấp trên địa bàn thành phố Hà Nội*.
2. Bộ Nội vụ (2025): *Cơ sở lý luận và thực tiễn về xây dựng mô hình chính quyền địa phương hai cấp tại Việt Nam*. Tạp chí Quản lý nhà nước.

3. Nguyễn Duy Ngọc (2026): *Định hướng hoàn thiện mô hình tổ chức bộ máy, cơ chế quản trị và phát triển Thủ đô trong kỷ nguyên mới*. Hội thảo khoa học quốc gia, Hà Nội.
4. Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam (2024): *Luật Thủ đô (sửa đổi)*. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.